

#39 Opowiadamy dzieciom

Krótki opis

Odcinek pokazuje, dlaczego opowiadanie historii dzieciom jest dziś tak ważne i jak w prosty sposób zacząć to robić, nawet bez dużego przygotowania. Autor łączy perspektywę pedagoga i storytellera, podając konkretne przykłady i narzędzia.

Temat i cel odcinka

Temat: codzienna, „domowa” sztuka opowiadania historii dzieciom – zamiast (albo obok) samego czytania książek.

Cele odcinka:

- pokazać, jak opowieści wspierają rozwój dziecka (emocje, myślenie, relacje);
- dać rodzicom i opiekunom prosty schemat budowania historii „z głowy”;
- zachęcić do traktowania opowiadania jako narzędzia wychowawczego i sposobu na wspólne bycie, także z dala od ekranów.

Główne wątki odcinka

1. Dlaczego w ogóle opowiadać dzieciom?

- W tle jest kryzys relacji rodzic–dziecko: dużo technologii, mało prawdziwego, uważnego czasu razem, nawet gdy mamy ku temu świetną okazję (np. długa podróż).
- Autor przywołuje osobiste doświadczenie: rodzice, którzy czytali i opowiadali, mieli ogromny wpływ na jego rozwój i wrażliwość.
- Zrodziła się potrzeba, aby dać dorosłym proste narzędzia do bycia z dziećmi „tu i teraz”, a nie tylko „dać telefon, żeby było spokojnie”.

2. Co dają opowieści dziecku?

a) Rozwój emocjonalny

- Historie są pełne bohaterów, problemów i konfliktów, dzięki czemu dziecko może „na sucho” przeżywać różne sytuacje.
- Identyfikując się z bohaterem, uczy się rozpoznawać emocje (strach, zazdrość, wstyd, złość) i łatwiej o nich rozmawiać.

b) Budowanie więzi

- Opowiadanie to wspólny czas, bliskość, bycie w kontakcie – dużo silniej buduje relację niż siedzenie obok siebie z telefonem.

- Nie trzeba robić z tego wielkiego rytuału: historie można snuć w samochodzie, tramwaju, kolejce do lekarza.

c) Myślenie przyczynowo-skutkowe i krytyczne

- Każda opowieść to ciąg: zdarzenie A prowadzi do skutku B – dziecko uczy się, że działania mają konsekwencje.
- Zamiast „nudnej pogadanki” można przemycić ważny temat w fabule, która bardziej angażuje i zostaje w pamięci.

d) Wyobraźnia i kreatywność

- Opowieści karmią wyobraźnię, uczą tworzenia „czegoś z niczego” i budowania światów.
- Ta kreatywność przydaje się później nie tylko w kulturze, ale i w pracy zawodowej (szukanie rozwiązań, pomysłów).

e) Rozwiązywanie codziennych problemów wychowawczych

- Historie mogą dotyczyć bardzo prostych spraw: mycia zębów, wstawania do szkoły, jedzenia śniadania, dzielenia się zabawkami czy porządkowania pokoju.
- Dzięki metaforze (np. zwierzątka, które uczą się dzielić) łatwiej rozmawiać o trudnych nawykach niż „wprost, z kazania”.

f) Cztery kompetencje XXI wieku

- Autor odwołuje się do idei czterech kluczowych kompetencji XXI wieku: kreatywności, krytycznego myślenia, komunikacji i kooperacji.
- Słuchanie i opowiadanie historii rozwija wszystkie te obszary – zarówno u dorosłych opowiadaczy, jak i u dzieci-słuchaczy.

3. Prosty schemat opowieści dla dzieci

Autor sięga po książkę „Jak opowiadać historię dzieciom” Silk Rose West i Josepha Sarosy i pokazuje bardzo prosty schemat, oparty na trzech elementach.

Trzy elementy opowieści:

1. Rzeczywistość
  - Startujemy z codziennego życia: problem wychowawczy, sytuacja z dzieckiem, zauważone zwierzątko, zwykły przedmiot z domu.
2. Świat fikcji
  - Ten element przenosimy do świata wyobraźni.

- Przykład: wiewiórka spotkana w parku staje się bohaterką bajki o zbieraniu orzechów, dzieleniu się i współpracy.

3. Rozwiązanie (powrót)

- Bohater podejmuje decyzję, historia ma jasną puentę i pokazuje, do jakiej zmiany doszło.
- Dzięki temu metaforycznie dotykamy realnego problemu (np. nadmiar zabawek, niechęć do dzielenia się) i otwieramy pole do rozmowy.

Schemat jest świadomie uproszczony, żeby rodzic mógł opowiadać 3–4-minutowe historie „z marszu”, bez skomplikowanych konspektów.

4. Jak rozwijać się jako opowiadacz?

- Dodawanie komplikacji: z czasem można wydłużać historie, dokładać małe przeszkody, konflikty wewnętrzne i zewnętrzne bohatera.
- Praca głosem i ciałem: ważne są intonacja, tempo, pauzy, kontakt wzrokowy, a nawet sama postawa ciała przy opowiadaniu.
- Proste ćwiczenie: wziąć neutralny tekst (np. instrukcję obsługi) i czytać go z różnymi intencjami – jakbyśmy chcieli kogoś przestraszyć, rozbawić albo zbudować napięcie.
- Rekwizyty i obrazki:
  - korzystanie z kart typu Dixit (losujemy ilustracje na początek, środek i koniec historii);
  - używanie zwykłych przedmiotów (zabawka, kubek, kamień) jako bohaterów lub kluczowych elementów opowieści.
- Atmosfera:
  - światło (lampka, przyciemnione pomieszczenie, świeca),
  - miejsce (biwak, ognisko, „tajna baza” w domu),
  - proste rekwizyty jak maski, które pomagają się ośmielić i „wejść” w rolę.

5. Praca z istniejącymi historiami i technologią

- Znane bajki z nowej perspektywy: np. „Czerwony Kapturek” opowiedziany z punktu widzenia wilka albo zupełnie pobocznej postaci (mrówki, drzewa, kamyka).
- Takie ćwiczenia rozwijają patrzenie z różnych stron – przydatne później w pracy zespołowej, komunikacji z klientem, rozumieniu innych punktów widzenia.
- Technologia jako wsparcie:

- można używać narzędzi AI do wygenerowania inspirujących obrazków, miejsc akcji czy bohaterów;
- ważne, by traktować to jako punkt wyjścia, a nie zamiennik żywego kontaktu – sednem pozostaje osobiste opowiadanie dziecku.

Bibliografia / źródła

- Silk Rose West, Joseph Sarosy, „Jak opowiadać historię dzieciom” (ang. „How to Tell Stories to Children”) – prosty schemat trzech elementów powieści.
- Yuval Noah Harari, „21 lekcji na XXI wiek” – opis czterech kluczowych kompetencji XXI wieku: kreatywność, krytyczne myślenie, komunikacja, kooperacja.
- Gra „Dixit” – gra planszowa z kartami-ilustracjami, wykorzystywana jako narzędzie do ćwiczenia wyobraźni i tworzenia historii.